

Abstrakt

V disertační práci, založené na dlouhodobém etnografickém výzkumu na neformálním autovrakovišti ve Středočeském kraji, se snažím ukázat, že existují místa, která napravují škody způsobené neoliberalním kapitalismem, a to i přesto, že jsou založena na kapitalistické logice profitu a tento globálně převládající politicko-ekonomický systém tak zároveň udržují při životě. Autovrakoviště jsou relativně marginalizovanými místy, a to jak ve smyslu společenského vnímání, tak i ze strany vědecké komunity. V současné době plné otázek, týkajících se zejména udržitelnosti lidského jednání, nám však mohou pomoci porozumět naší vlastní společnosti, a to skrze poznání skrytých zákoutí, o nichž se příliš nemluví a možná dokonce ani neuvažuje jako o místech, která nám mohou pomoci rozvíjet akademické teorie a zároveň pomoci nalézt způsoby jednání, které mají pozitivní společenské dopady. Po úvodním představení a popisu každodenního života vrakařů, který je zaobalen v kontextu neustálé ne/důvěry spojené s ne/přátelstvím a občasnými „bojůvkami“ mezi vrakaři a jejich zákazníky při snaze prodat díly z autovraků, obracím diskusi k významu nejrůznějších eko sloganů, které mohou být označeny za tzv. greenwashing, přičemž ve skutečnosti se za jejich zeleným leskem spíše může skrývat pouhý marketingový tah než skutečné řešení současných environmentálních problémů. V této souvislosti stavím na teorii kontejnerů, kterou kombinuji s myšlenkou ekonomického a ekologického jako vzájemně se nevylučujících entit původně jednoho konceptu (*oikonomia*) a dotýkám se otázky zodpovědnosti v souvislosti s odpadem a jejím přesunem na úroveň jednotlivců a jejich morálního cítění, které může vyústit až v pocity osobního selhání v oblasti zbavování se odpadu. Na základě terénní zkušenosti s kreativitou a schopnostmi vrakařů se skrze koncept „tiché udržitelnosti“ – doplněný o současné teorie praktik spojených s opravováním věcí, jejich údržbou a péčí o ně – pokouším ukázat, že „zelenání“ lze dosáhnout také v tichosti skrze šedou ekonomiku rozebírání autovraků. Příklad vrakovišť nám tak naznačuje, že udržitelnosti je možné dosáhnout i prostřednictvím touhy po zisku. Na vrakovištích se ekonomické snoubí s ekologickým, a proto nezamýšlená udržitelnost, kterou zde lze pozorovat, otevírá prostor pro diskusi o udržitelnosti dosažené skrze motiv profitu. Svět autovrakovišť je charakteristický silnou provázaností lidských bytostí a věcí. Z tohoto důvodu se v disertaci soustředím na analogii lidského těla s tělem automobilu. Někdy se může stát, že tato těla – jež vnímám jako asambláže – sdílejí podobný osud: jejich orgány a součástky mohou být použity v jiném kontextu, jelikož automobily i lidé jsou složeni z komplexu oddělitelných částí, které mohou být z celku odebrány. To se děje v průběhu „operace“, odehrávající se na tzv. místech druhých šancí, tedy v nemocnicích a na vrakovištích. Operační sály a autodílny sdílejí podobné prostorové uspořádání, stejně jako užití nejrůznějších nástrojů usnadňujících hladký průběh „operace“, nebo nejrůznější rituály spojené s nečistotou. Orgány člověka, který zemřel při či v důsledku autonehody, mohou být komodifikovány stejným způsobem jako části auta, které tento člověk řídil. Na základě zkušenosti se smrtí přítomnou v některých vracích automobilů, zdůrazňuji v disertaci blízký vztah nejen mezi automobily (jako materiálními objekty) a lidmi či jinými žijícími bytostmi, které se nacházejí uvnitř

automobilu, ale také vztah této asambláže a materiálního světa kolem ní k lidem i jiným tvorům nacházejícím se mimo automobil. Proto navrhuji užívání konceptu tzv. „person-car“, který má usnadnit vnímání člověka a automobilu jako jedné sociální bytosti, kdy zároveň vnímám automobil jako druhé tělo člověka, a sice proto, abych demonstroval myšlenku flexibility hranic lidského těla, které je schopné inkorporovat nejrůznější škálu věcí, v tomto případě automobil.